

Vilhelm Birkedals prædiken 1. søndag efter helligtrekonger

Taler

Vilhelm Birkedal
Valgmenighedspræst

Dato

9. januar 1848

Sted

Ryslinge

Omstændigheder

Den præcise dato for prædikenen kendes ikke, men den er formodentlig holdt i 1848/1849.

Prædikentekst

Lukasevangeliet kapitel 2, vers 42-52

Tab ikke Jesum, men naar du har tabt Ham, da find Ham igjen og tag Ham med dig, hvorhen du gaaer.

Joseph og Maria vare gangne op til Jerusalem efter Loven, for paa Paaskefesten at bringe deres Offer og forrette deres Bøn i Templet, og det var paa Hjemreisen derfra, at der hændtes dem det sørgelige, og vi kunne føie til, forunderlige Tilfælde, at de reiste bort uden Jesus, der som tolvvaars Dreng var draget med dem til Jerusalem. Vi sige med Forsæt: det var forunderligt at Jesusbarnet blev borte for dem. Thi hvorledes, maae vi vel spørge, hvorledes var det muligt, at Joseph og Maria saaledes kunne forglemme sig, og tabe det hellige Barn af Sigte. Var det ikke Jesus, der var skjenket dem under saa mærkelige Omstændigheder? Var Han ikke given dem ei af „Kjøds og Blods og Mands Villie“, men ret egentligen af Gud? Var det ikke Ham, ved Hvis Fødsel saa store Begivenheder vare skete: Englenes Lovsange, de Vises Hylding? Var det ikke Ham, over Hvem Simeon og Anna havde propheteret store Syner, og til hvis Livs Bevarelse Herren havde indgivet Joseph Drømme? Hvorledes kunde de da vel glemme alt dette eller forsømme Omsorgen for det dem betroede store Pant paa Guds Naade? Og Maria — nei, hun var ikke af Verdens letsindige Døttre: hun har det Lov af Engelen Mund, at hun var den „Benaadede“, „den Velsignede iblandt Qvinder“ — hvorledes kunde hun blive en glemsom Moder? Og Joseph — han var alvorlig, og der siges om ham, at han var „retsindig og betænksom“ — hvorledes kunde han drages hen i Letsindighedens Strøm? Ak, mine Venner! den menneskelige Natur er aldrig saa dyb og alvorlig, at vi ikke altid og uden

Afladelse skulde behøve at „vaage og bede, for at ikke at falde i Fristelse“. Joseph og Maria stode vist høit over andre Mænd og Qvinder, dog maatte ogsaa de betale deres Gjæld til Svagheden og Skrøbeligheden i deres Forhold til det hellige Barn Jesum. Hovmod dig ikke over dem, du Fader eller Moder! som maaskee ikke har glemt dit Barns Legeme iblandt Fremmede, men desto tiere har glemt dit Barns Sjæl iblandt denne Verdens onde Yngel, som maaskee ikke nogensinde for Alvor er vendt tilbage, for at udrive din Spæde af smaa og store Sjælemorderes Haand. — Men der er her en Betragtning, som paatrænger sig os ved denne Fortælling. Det var efter at have fuldbragt Lovens Bud og Fordring, efter at have besøgt Jerusalem s Tempel, efter at have offret og bedet, at Joseph og Maria lod det mangle paa ret alvorlig Omsorg for Jesusbarnet. Ak, Venner! ofte see vi det samme Syn, ja ofte erfare vi det hos os selv, at just da, naar vi have udrettet en Kjærlighedsgjerning, have følt os i Guds salige Nærhed, have forlystet os i Herrens Helligdomme, at just da blive vi stundom mindst opmærksomme paa os selv, mindst paa vor Post imod Letsinds og Verdens Snarer, og det er ofte saa, at jo hoiere vi i et Oieblik stige paa Himmeltrappen, desto dybere falde vi igjen. Det er nu vistnok ikke en Nødvendighed — tvertimod. Gud Herrens Villie er det, at vi just efter saadanne benaadede Timer skulde tage forøget Kraft med os til at imodstaae Fristelsen, forøget Seekraft med os til at opdage Slangens bugtende Gang, forøget Opmærksomhed paa os selv, — men vor syndige, kjødelige Natur tager derimod saa tidt Anledning af Naaden til at slaae sig til Ro med det, som er gjort. Uden at vide eller ane det, er der en hemmelig Selvtilfredshed med, hvad vi nu alt have udført eller fornummet; vor Natur er da ligesom bleven træt, og fordrer Hvile efter Anstrengelsen, vort Hovmod forlyster sig i Tanken om den overstandne Seier og i Mindet om den erfarede Naade, vor Træghed vil blive ved at nyde, og ei forlade Nydelsen for fremdeles at stride, vort Letsind vil indbilde os, at der nu er ingen Fare paafærde, eftersom vi alt have gjort og smagt Saameget. Derfor, mine kjære Venner! værer aldrig mere paa Eders Post, aldrig mere „omgjordede med Retfærdigheds Vaaben baade til Angreb og Forsvar“, aldrig mere mistænkelige imod Eder selv, end just da, naar I enten have vundet en Seier over Kjødets og Verden, eller have ved Guds Ords Hørelse, i Bønnen eller paa anden Maade havt salige Naadetimer! Eders Fjende veed, at I just da ere saa tilbøielige til at lade Vaabnene hvile en Stund, og deraf benytter han sig da. Bruger overhovedet aldrig Eders fromme Øvelser, Eders Kjærlighedsgjerninger. Eders Kirkegang, Altergang, Bonner til derefter at hvile paa Eders Laurbær, men til med endnu større Nidkjærhed at tage fat paa den store Kamp for Ærens Krone!

Men efter denne almindelige Formaning lader os nærmere betragte Evangeliet, og dets første Deel tilraaber os da ret indtrængende: Tab ikke Jesum!

Vi kunne som Joseph og Maria miste vor Frelser. Den, som eengang har fundet Naade, Syndernes Forladelse og det evige Liv formedelst Jesum Christum, kan igjen falde ud af Naaden og forskjertse sin Fred og Salighed. Og det skeer, naar du, som frelstes ved Korset, oprører dig imod Korset og ikke vil bære det længere, skjøndt Herren siger: „Hvo som vil være min Discipel, han tage sit Kors og følge mig efter"! det skeer, naar du, som frelstes fra Verdens Elendighed, længes igjen tilbage til Ægyptens Kjødgryder, og kjedes ved den møiefulde Gang imod det forjættede Land; det skeer, naar du, som fik Naade til at „korsfæste Kjødets med dets Begjeringer', og til at „rense dig fra al Kjødets og Aandens Besmittelse, at du kunde fuldende din Helliggørelse i Gudsfrygt", atter lader den gamle Adam faae Overhaand over det nye Menneske; det skeer, naar du, som fik Aanden til Pant paa Barneret i Guds Rige, bortjager denne Aand, og lukker Verdens Aand ind. — Ja, naar du ret veed af at sige, hvad du gjør, naar du med fuld Bevidsthed, efter at have smagt den himmelske Gave, bandlyser ikke blot Sønnen, men ogsaa Aanden, saa at du, som var et Naadens Barn, med klart Forsæt vælger heller at være et Verdens Barn, — da har du vel begaaet den Synd, „som hverken kan forlades i denne eller i den tilkommende Verden', da har du begaaet den Synd, som er til Døden, og for hvilken der ikke kan eller maa bedes, da gjælder vel Apostelens Ord: „Det er umuligt, at de, som engang ere oplyste, og som engang have smagt den himmelske Gave, og ere blevne deelagtige i den Helligaand, og have smagt Guds gode Ord og den tilkommende Verdens Kræfter, og falde fra, atter kunne fornyes til Omvendelse, da de korsfæstede sig selv Guds Søn, og gjøre Ham til Spot'. Ak, hvilken Elendighed! Et Menneske, som har staaet i Guds gode Samfund ved Jesum, som har følt og fornummet Naadens Salighed, og den Helligaands Kraft — et saadant Menneske kan falde fra og bespotte Naaden! Et saadant Menneske har tabt Jesum for evigt! Vi kunne ei fatte, hvorledes dette kan skee. Vi kunne forslaae, at en Sjæl, som aldrig har kjendt Jesum og erfaret hans Huldsalighed, kan troe, at det dog er bedre at være i Verden og dens Herlighed, fordi den kjender ikke Jesu Herlighed; vi kunne ogsaa forstaae, at en Sjæl, der har levet i Jesu Samfund og har havt Rørelser af Hans Naade, ved Kjødets og Verdens List og Bedrag kan lade sig overvælde, saa at den, uden ret at vide det, opgiver dette Herrens Samfund, for atter at „stikke sig lige med denne Verden". Men at et Hjerte, i hvilket Jesus dog engang har boet med Liv og Fred, Lys og Kraft, et Hjerte, i hvis inderste Dybder Jesu Naade med den Helligaand er trængt ind, nogensinde med fuld Bevidsthed

kan vælge en anden Ledsager, med fuld Klarhed kan foretrække Mørket for Lyset, — det forstaae vi ikke, det gyse vi ved. Naar Jesus staaer paa den ene Side og Verdens Fyrste paa den anden, hvor kan da nogen Sjæl sige: Jesus! jeg veed, at Du er en Frelser fra Synd og Død og al Fordærvelse; og jeg har fornummet Din Naade og Livsens Kraft herinde; men jeg vil dog ikke have med Dig at gjøre, jeg vil forlade Dig og udtale Forbandelse over Dit hellige Navn; men du, Mørkets Fyrste! om dig veed jeg vel og har erfaret det, at du fører til det store Pinested; Freden er ikke i dit Samfund, men nagende Ufred; Livet er ikke hos dig, men den evige Død; Friheden er ei din Følgesvend, men Trældom her og hisset med Ildlænker, „hvor Ormen ei dør og Ilden ei udslukkes“, men jeg vil dog sværge dig Troskab, tag min arme Sjæl og bereed Pinslerne for den i Helvede! Vor Sjæl skjælver, vi forstaae det ikke. Men dog maa det kunne skee; „thi Skriften kan ikke skuffe“. Men da skeer det, at Sjælen taber Jesum for evig; da rives Borgerbrevet, som blev skrevet med Herrens Blod, sønder; da udflettes Navnet, af Livsens og Haabets Bog, og indføres i Dødens Bog med Fordommelsens Mærke! Da flygter den hvide Due, den Helligaand, ud af det Hjerte, der forbandede Ham, vender tilbage til Noahs Ark, fordi Syndfloden bedækker det hele Hjertes Land, og den kan ei finde Fodfæste der; og den sorte Ravn farer ind at suse med sine Vinger, at hakke med sit Næb, at udstøde sit hæse Dødskrig. Da gjælder Apostelens Ord: „Hunden vender sig til sit eget Spy, og Soen, som er toet, til den skidne Sole“. Dette er Synden imod den Helligaand. Og Gud være lovet! at vi ikke kunne forstaae, hvordan en saadan Synd er mulig; thi kunde vi det, da var det et Vidnesbyrd om, at vi kjendte Mørkets skrækkelige Magt, fordi Mørket var selv i os, et Vidnesbyrd om, at vi vare stegne ned i og havde maalt Fordærvelsens dybeste Dybder, og det kan man ikke uden sin egen Sjæls Fortabelse. Gud lukke dog i Naade til evig Tid dette Dyb for os!

Men her kan jeg ikke undlade at tale et Trøstens Ord. Det er i vore Dage ikke saa sjældent, at Sjæle blive anfægtede af den forfærdelige Tanke, at de have begaaet den store Synd imod den Helligaand, for hvilken der ingen Forladelse er, hverken her eller hisset. Kommer du til mig med denne Frygt paa dit Hjerte, da vil jeg først spørge dig: Vil du dog ikke gjerne frelses, kjære Sjæl? Og jeg veed, at du vil svare: Jo, visseligen, det er min Betænkning ved Dag, ved Nat! Men saa vil jeg sige: Nu, saa trøst dig, saa har du ikke begaaet hiin Synd; thi den, som har gjort det, han vil jo just ikke frelses, men vil fortæbes. Og dernæst vil jeg spørge: Er du dog ikke bedrøvet ved Tanken om, at du kunde have syndet saaledes? Og jeg er atter vis paa, at du vil svare: Ak, jeg tæres hen som en Skygge ved den Tanke, jeg sørger og græder Dag og Nat derover! Men da vil jeg sige: Saa Vær

trøstigt, saa har du ikke begaaet hiin Synd! En øm Samvittighed, en Bedrøvelse og Frygt for at have fortørnet Gud saaledes, kan vistnok ikke findes hos den, der har bespottet den Helligaand. Just den Længsel vidner om, at Naaden endnu er mægtig i dit Hjerte, gjør sin Gjerning og kalder til Strid — og just denne Bedrøvelse skal være dig et Trøstens Tegn. Det kan være, at du er i Fare — gjør Bod og Omvendelse! men endnu er Naadedøren ikke lukket for dig, tvertimod, nu seer din Frelser venligt paa dig, fordi du begynder at længes efter Frelse, at sørge over din Synd! —

Men, fordi du, min Broder eller Søster! mener at være sikker paa, ikke saaledes med Bevidsthed, Vidende og Villie at have forsaaget din Frelser, og givet dig Verdens Fyrste i Vold — tro derfor dog ei, at du derved kan være ganske rolig for ikke at tabe Jesum! Vi kunne ogsaa tabe Ham paa en anden Maade. Ikke sandt? Joseph og Maria vilde vist ikke med deres gode Villie miste Jesusbarnet, thi de elskede det; men dog skete det. Der staaer i vor Dags Text: „De vidste det ikke“. Og hvorledes kunde dette gaae til? De vare alt for sikre paa at beholde Ham; de vilde ikke have Uleilighed med at passe paa Ham; og de lode Verdens mangehaande Ting afdrage dem fra Omsorgen for Herren. „De talte med Slægtninge og Kyndige“ om Dette eller Hiint, hørte og spurgte Nyt og glædede sig saaledes paa Veien. „De troede. Han var i Reiseselskabet“, ikke langt borte fra dem, og sloge sig saaledes til Ro med en uklar Formodning, istedetfor at have Vished. Saa kan da ogsaa du, min Tilhører! tabe din Jesum, og „ikke vide det“, tabe Ham, skjøndt du maaskee gjerne vil beholde Ham hos dig. Det kan gjerne være, at du ikke styrter dig i Syndens aabenbare Væsen — og dog taber du Ham. Ved din Sikkerhed! Du er opvaagnet af din Syndesøvn, du har faaet Naade til at gribe Jesu Christi Haand, og Han har ført dig over Fordærvelsens Afgrunde, du har i Troen paa Ham fornummet, at du fik Syndernes Forladelse, at du blev forligt med Gud, saa at du turde kalde Ham en Fader; — o, hvor salig var du da ikke! — saa salig, som Maria, da den Herre Jesus var født og betroet Hende som en kostelig Perle! Men da kom Livet med dets forunderlige Magt til at gjøre selv det Største, det Saligste saa hverdagsagtigt, til at afklæde det Skinnende sine Straaler. Der gik maaskee en rum Tid hen, og du blev, ligesom Joseph og Maria, paa en Maade saa vant til at have Jesum hos dig og føle dig som et Guds Barn i Ham. Da blev du sikker i din Saligheds Sag. Du glemte maaskee da først eengang at see, om du havde Jesum hos dig. Livet førte dig paa bløde Bølger længer hen ad Veien, Herrens Billede blegnede meer og mere for dig. Du vedblev maaskee at forrette din Andagt, høre Ordet, læse Skriften, men du mærkede ikke, at Inderligheden, Kjærligheden, Sjælen var borte derfra. — Du vilde ikke have stor

Uleilighed af Jesus: du vilde kun have det Gode i Hans Samfund, men ikke finde dig i den Møie og Besvær, det koster, at bevare et saa kosteligt betroet Gods. Du vilde ikke „vaage og bede“, stride og kjæmpe, ikke dagligen rense din Sjæl til en værdig Bolig for den Hellige. Og, som Joseph og Maria vistnok glemte Jesusbarnet for alle de mange Venner og Slægtninge, de traf sammen med, de mange Samtaler, de førte, det meget Nyt, de hørte, og de mange forskellige Reisetanker — ak, saaledes gaaer det da ofte dig. Der er jo i sig selv intet Ondt i at tale med sine Venner, at glæde sig i deres Samfund, er heller intet Ondt i at sørge for Livets Gjerning og Idræt — tvertimod alt dette bør gjøres, men „det Andet maa ikke forsømmes“. Naar du for alt Dette glemmer Jesum, ikke midt under det Altsammen ofte vender dig om, for at see om Han er med dig — da taber du Ham, for du veed af det at sige. De mange Livets Reisetanker have en Blyvægt til at tvinge Blikket fra det ene Fornødne, tvinge Sindet nedad, og saaledes skeer det ofte, at det som i sig selv er godt og priseligt, naar vi ikke gjøre det eller tage Deel deri i Jesu Navn, lidt efter lidt, uformærkt fører os bort med sig fra Jesum til Verden. — Og, naar du saa endelig mærker, at din Frelser er ikke hos dig, da trøster din naturlige Letsind dig saa gjerne med, at Han dog vist er nær, at du snart og let kan finde Ham igjen „i Rejseselskabet“ paa Livets Vei, og du opsætter da at søge efter Ham paa rette Maade, men kommer derved kun længere bort fra Ham. Ak, men er det skeet, da kom det dog ihu, for det er for sildigt, at du staaer ene uden Jesus; og som vort Evangeliums første Deel indtrængende raaber til dig: Tab ikke Jesum; saaledes lyder Røsten i dets anden Deel: Har du tabt Ham, da søg og find Ham igjen! —

Men hvor er Jesus? Joseph og Maria søgte Ham først iblandt Slægtninge og Kyndige, men der fandt de Ham ikke. Nei, Jesus er ikke i Verdens Larm, har du forladt Ham, og er du kommet ud i Verden, da søg Ham ikke iblandt dem, som med dig fare hen ad den brede Vei. Du er vel saa tilbøielig til i din Sjælenød at søge Trøst hos dine Kjære, om hvem du veed, at de elske dig, som du maaskee anseer for ædle, godmodige Mennesker. Og de trøste dig ogsaa paa deres Viis: enten kalde de det Griller tilhobe og stamme dig ud, at du saaledes hengiver dig til Sværmeri og Overtro, eller de dysse dig i Søvn, ved at rose dig; de sige, at du jo altid har været et godt og exemplarisk Menneske, at du dog umulig kan have tabt Guds Naade, og det lykkes dem maaskee at foregjøgle dig, at det ogsaa er saaledes, og du drømmer da, at Jesus er hos dig, og saa reiser du videre fort med dine Trøstere, længere hen ad Veien til det dybe, dunkle Rige, hvor du endelig skal vaagne. — Men har du engang modtaget et saadant Indtryk af Naaden, at du som Joseph og Maria ikke kan glemme den virkelige Jesum for et

Drømmebillede af Ham, da vil du vel dog tilsidst forlade de tomme trøstesløse Trøstere og gaae tilbage. „Tilbage” — det er et haardt Ord for Kjød og Blod for det kjødelige Hjertes Hovmod. At tilstaae, at man er steiet ud fra Veien, at Man maa begynde forfra igjen, og da virkeligen at vende tilbage, fulgt af sine Medreisendes Spot og Latter, medynksomme Smil og forhaanende Ord, det falder just ikke saa let. Dog, tilbage maa du. Hvor er da Jesus? Ja hvor forlod du Ham? Joseph og Maria forlode Jesum i Jerusalem, den hellige Stad, i Templet. Du har forladt Jesum i den almindelige Kirke, og der alene kan du finde Ham igjen. Der er Jesus, i det store Tempel, „der er opbyggt paa Propheters og Apostlers Grundvold, saa Jesus Christus selv er Hovedhjørnesteinen, paa hvilken den ganske Bygning sammenfoiet voxer til et helligt Tempel i Herren; paa hvilken ogsaa vi tillige ere bygte til Guds Bolig i Aanden”. Ikke derude i Verden, hvor Menneskens Børn have tabt endog Ihukommelsen af Hans Frelse, og „jage efter den forkrænkelige Krone”, ikke der er Herren, men der, hvor i Hans Kirke af de levende Stene Evangeliet lyder, Vandet helliges ved Ordet, Hans Legeme og Blod rækkes, hvor, om endog kun to eller tre Troende som „de Helliges Samfund” samles til Hans Ihukommelse, var det end i den mørkeste Vraa, i det fattigste Kammer, der er Herren tilstede i al sin Herlighed. Nei, nei, du behøver ikke at sige: Hvo vil fare op til Himlen? nemlig for at hente Christum ned, eller: Hvo vil fare ned i Afgrunden? nemlig for at hente Christum op fra de Døde. Ordet er dig nær i din Mund og i dit Hjerte, „det Troens Ord, som vi prædike”. Og siger Han ikke selv: „Hvor To eller Tre ere forsamlede i mit Navn, der er Jeg midt iblandt dem”? „Han er med Sine alle Dage indtil Verdens Ende”, er iblandt sine Troende, „som have een Aand og eet Hjerte tilfælleds”. Der stal du søge, der stal du finde Ham, som du tabte. Didhen skal du styre dine Fjed, til det helligste Sted, du kan finde: paa Døbe stenen sidder Daabens Herre, Jesus, og kun fordi du forlod din Daabspagt, forlod du ogsaa Jesus. Saa sæt dig ydmyg igjen ved Døbefonten, fornye din Daabspagt for hans Aasyn, saa har du atter fundet din Jesum. Og naar du da har gjort Bod og Omvendelse, da søg Ham ved Alteret: der staaer Han lige mild og velsignet og helliger Brødet og Vinen til en Himmelnæring, hvor du atter kommer til at kysse Ham, hvori du atter finder Ham og al Hans Naades Fylde. — Der i Hans hellige, almindelige Kirke sidder Verdens Ipperste, Høivise og Lærere, „adspørge Ham og forundre sig over Hans Forstand og Svar”. Ja, sandelig, vi maae smile, naar vi see Menneskene gaae omkring og spørge Verdens Lærde og Vise om Oplysning paa alle Livets Gaader, istedetfor at gaae til Jesum i Hans Kirke. De spørge og søge hos Menneskelærere og i al Verdens Bøger om Gud, Himmelen og Jordens Skaber og lade sig nøie med Uvished, istedetfor i Kirken at faae Vished ved Jesu Ord: „Hvo mig haver

seet haver seet Faderen"? De spørge hos de Vise om Livet efter Døden, og faae kun Tvivl istedetfor at faae Tro hos Jesum , som siger: „I min Faders Huus ere mange Boliger, Jeg gaaer hen at berede Eder Sted "; „Jeg lever og I skulle leve". De spørge trindt om hos Verdens Kloge om Syndens Mulighed og Virkelighed, om dens Ophav og Beskaffenhed, om den er et Onde eller et ufuldstændigt Gode, en Drøm , som forsvinder naar Morgenens oprinder, og de lade sig nøie med mange dybsindige Meninger herom af de lærde Mænd, hvor de kunde faae fuld Klarhed og Overbevisning hos Jesum , som i sin Kirke lærer os om „Kjødets Sands, som er Fjendskab mod Gud", lærer os at „forsage Djævelen og alle hans Gjerninger og alt hans Væsen", lærer os, at „hvo som gjør Synd, er Syndens Træl", og at Synden er en saa sørgelig Virkelighed, at den kan føre os did, hvor „Ormen ikke dør og Ilden ikke udslukkes". Ja, der i sin hellige Kirke sidder Jesus med alle Jordens dybeste Tænkere og største Lærere omkring sig: igjennem Tiderne har Han samlet til denne sin Kirke alle ærlige og samvittighedsfulde Grandskere, som ikke søgte sig selv, deres egen Ære og Høihed, men søgte Sandhed, — og de alle have forundret sig over Hans Viisdom, og erkjendt, at det mindste Ord af Ham gjemte en Fylde og Rigdom, hvorfor deres egne dybeste Tanker maatte skjule sig. At Han sidder der som et Barn , det skal lære os, at Hans Viisdom er Barneviisdom , at Han vil „aabenbare for de Umyndige hvad Han har skjult for de Vise og Forstandige", det er kun en levende Forklaring af Hans Ord: „Uden I blive som Børn komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige"-), at vi først maae afføre os alle voxne, hovmodige Tanker, al vor indbildte Manddoms Klogskab,' for at kunne fatte det Største, det Saligste i Hans Rige: Naadens forunderlige Hemmelighed. — See, der skal ogsaa du søge og finde Ham, ved at blive ydmyg og barnlig igjen i Hans Rige, ved at begynde forfra igjen, at stamme paa din Børnelærdom.

Dog, mine Venner! Christendommen bestaaer ikke i, ørkesløs at indspørre sig med Jesus i Templet. Der kan vel opstaae en Fristelse for os dertil, naar vi have gjort den sørgelige Erfaring, at vi vare uden Ham derude i Verdens Tummel. Da ønske vi maaskee aldrig mere at vove os derud i den vilde Larm, men som Munke og Nonner at lukke os inde med Jesus og Hans Naade. Dog, de gjorde ilde deri: thi, vilde de ikke gaae ud i Verden, saa gik Verden ind til dem i Klostrene; saaledes kunde de ikke tilstoppe hver Aabning, at jo Verdens Væsen trængte ind igjeunem mange Sprækker og Rifter, ja, de toge Verden med sig i deres eget Hjerte, og det var da ei sjeldent, at de, just idet de tænkte ret at have givet den Afsked for bestandig, lode den i den stille Eensomhed modne sig til en frygtelig Hovmods- eller Ladheds- eller Vellystmagt. Saa tabte de da atter Jesum

. Han har nu engang den Skik, at Han vil ikke lade sig indeslutte i et snevert Kammer; men ligesom Han i sit Kjøds Dage gik omkring fra Stad til Stad , lod sig finde snart paa Markerne iblandt Sæden, snart paa Skibene paa Genesareths Sø , snart i Synagogerne, hvor Mange kom sammen, snart i en huuslig Kredssom hos Martha og Maria, snart ved et Gjæstebud, og overalt udfoldede „sin Herlighed som den Eenbaarnes af Faderen fuld af Naade og Sandhed', — saaledes vil Herren ogsaa endnu bevæge sig derude paa den store Skueplads ikke mindre end i det eensomme Lønkammer, i Livets Gjerning ikke mindre end i Bønnens Time. Bliver du siddende i skummel og sygelig Ro, uden at virke, uden at stride — da kjedes Herren, og tilsidst gaaer Han bort fra dig og lader dig sidde alene. Først tabte du Ham, fordi du vilde ikke blive hos Ham, og Han kunde og vilde ikke følge dig paa dine Veie, og nu taber du Ham , fordi du ikke vil følge Ham paa Hans Veie, og Han ikke vil blive hos dig. Men du spørger: Hvorledes kan dog dette forenes: at være og dog ikke være i Verden, at følge med Jesus og dog være stille hos Ham? Kjære Broder! denne Gaade oplyses da, naar du paa det Spørgsmaal: Hvor er Jesus? kan pege paa dit Bryst og sige: Her er Jesus! „Jeg lever ikke mere, men Christus lever i mig". Thi da vil du midt i Verdens Larm have Jerusalem s Tempel, den hellige, almindelige Kirke, i hvilken Jesus er, med dig, et vandrende Tabernakel, ligesom Pagtens Ark vandrede med Israels Børn, ligesom Røgstotten og Ildstotten flyttede sig med dem, og „Klippen, som var Christus, fulgte dem". Da „er Guds Rige indeni dig", og da forenes de tvende: at være stille hos Jesum , og dog at vandre ud iblandt Menneskenes Mangfoldighed, thi Jesus følger da med dig. Da søger du ikke Jesum længere i Verdens Tummel, og dog har du Ham der hos dig, og just fordi du ikke vil stilles fra din Frelser, gaaer du gerne ind i Livets forstjellige Forholde. Er du Agerdyrker, gaaer du ud paa din Mark og gjør der din Gjerning, thi du veed, at Jesus er derude; er du Huusfader eller Huusmoder, underkaster du dig gerne al Møie og Besvær i disse Forhold, fordi du veed, at Jesus er der tilstede; bliver du buden til Bryllup eller Gjæstebud, da gaaer du derhen, thi du veed at din Frelser ogsaa gik, naar Han blev buden. Og du forstaaer, at dersom du forsømte nogen Ting, som du var kaldet til, for at hengive dig til Grublerier og en saakaldet gudelig Øvelse, da tabte du netop Jesum . I Christi Kirke gjælder ikke denne selvgjorte Afholdenhed — for din egen Person skal du lade være at røre noget Urent, og og i din Saligheds Sag skal du adskille dig fra alle dem, med hvem du ei kan dele Troens og Kærlighedens Samfund, men Apostelen siger: at vi „skulle dog ikke gaae ud af Verden ", — altsaa vel heller ikke indbilde os, at vi alt ere gaaede ud af Verden og allerede føre et engleligt Liv, idet vi lade haant om Livets daglige Gjerning og see med Foragt ned paa de sribende og virkende Mennesker

derude, mens vi mene, hjemme, indenfor vore sire Vægge at føre et langt høiere Liv og at pleie en langt fortroligere Omgang med Herren end Andre. Det, er den rette Vei til igjen at tabe Jesum . Derudenfor skal „vor Tro just vise sig som den Seier, der overvinder Verden“). Derfor bestod Josephs og Marias Synd ikke deri, at de gik hjem, for der at gjore deres Gjerning, men deri, at de glemte at tage Jesum med sig. „Hvi ledte I om mig“? siger Barnet. I kunde have vidst, at jeg var i min Faders Gjerning. Fordi I forlode denne Gjerning, derfor tabte I mig. — Jesus siger ikke, at de syndede, idet de gik bort fra Jerusalem hjem til Nazareth, men idet de forsomte Faderens Gjerning, som de, naar de havde Ham med, ogsaa havde kunnet gjore paa Veien og hjemme. Naar Jesus er med, da „bruge vi denne Verden som de, der ikke misbruge den, da ere vi sikre. Derfor vægrede Herren sig heller ikke ved at følge Joseph og Maria hjem , og saaledes, har du fundet Jesum igjen, saa tag Ham med dig overalt i din Gjerning og i dit Huus, Han skal nok følge dig: Det er det, som vort Evangeliums sidste Deel lærer os.

Mine kjære Venner! At det ikke var Herrens Skyld, at Joseph og Maria tabte Ham, det kunne vi see deraf, at Han villig og gjerne fulgte med dem, da de hentede Ham, ja, der staaer skrevet, at Han „var dem underdanig“ . Maria vilde vel gjerne skyde Skylden paa Ham : „Søn , hvi gjorde du os dette? See, din Fader og jeg ledte efter dig med Smerte“, siger hun. Men Jesus lader hende forstaae, at ikke Han havde forladt dem, men at de havde forladt Ham. Og hvad disse Hans Ord udtalte, beviste Hans Gjerning, idet Han var dem „underdanig“ i alle Ting. Saaledes ville vi ogsaa gjerne vælte vor Skyld over paa Gud og Jesum , naar det gaaer tilbage med vort aandelige Liv. Da behage vi os gjerne i Ord som disse: Dersom Dette eller Hiint havde været anderledes, dersom mine Forhold havde været bedre, min jordiske Stilling gunstigere for Naadens Væxt herinde — da havde jeg ikke tabt Jesum. Er det ikke i grunden en Beskyldning imod Gud, som har ordnet Alt i Verden, og imod Jesum , som om Han ikke vilde følge os i vore Forhold og Skjæbner? Sige vi da ikke til Gud, til Jesum : „Hvi gjorde du os' dette? Vi have ledt efter dig med Smerte“. Men alt Herrens Ord straffer os idet Han viser os hen til Faderens Gjerning, som vi svigtede, lader os forstaae, at det ikke kommer an paa det Udvortes, paa Forandring af Forhold, Opholdssted og Stilling, men paa det Indvortes, paa Sjælens og Hjertets Hengivelse til Herren. I havde ikke behøvet at lede efter mig, siger Jesus, dersom I som jeg vare blevne i Faderens Gjerning. — Men endnu mere end Hans Ord vidner Hans Gjerning om Hans Villighed til at følge os. Ak, naar vi atter finde Ham, og tage Ham med os — da vil Han vare os „underdanig“. Han, „Herren til Gud Faders Ære“, Han, „Guds Herligheds Glands og Hans Væsens udtrykte Billede“, Han, „som

sidder ved Guds høire Haand". — Han den store Konge og Herre, han vil vare vor Tjener. Kan Du tænke Dig noget større og Forunderligere, mere Smeltende? Og dog er det saa. I sit Kjøds Dage „tog Han en Tjeners Skikkelse paa og blev lydig indtil Døden, ja indtil Døden paa Korset", da „blev Han fattig, for at gjøre os rige""), ja, „Han lærte Lydighed af det. Han leed" — men endnu, efter at Han er optaget i sin Herlighed, bliver Han dog ved at være en lydig, en underdanig Tjener her paa Jorden, en Tjener for alle dem, som have Ham kjær. Ja, maa det ikke være saaledes, mine Venner! efter Herrens egne Ord? Thi er Han ikke „den Største i Himmeriges Rige"? Men nu siger Han jo: „Hvo, som vil være den Største i Himmeriges Rige, han være de Andres Tjener""). Saa maa og vil Han da være underdanig, just fordi Han evig maa og vil være den Største i sit Rige. See, det er den store og uudgrundelige Hemmelighed, at, idet vi tjene Ham, tjener Han os, ja vor Tjeneste er igrunden Hans Tjeneste i os. Han er os ligesaa underdanig som Han var Joseph og Maria i Nazareth. Gjør kun en Prøve! Synden trykker dig i en mørk Time, den stiller sig med sin Skygge imellem dig og din Fred i Gud — kald paa Ham i Troen, og du stal erfare, at Han adlyder dig som et lille Barn sin Moder, at Han med sin Aand blæser Skyen bort, saa at Fredens Straaler kan skinne paa dig! — Der ligge store Anstødsstene, synes du, i din Vei, der gabe dybe Afgrunde foran dig paa Gangen til det himmelske Jerusalem, og du gyser, det tykkes dig umuligt at komme derover — kald paa Ham i Troen, og du skal see, at Han er dig underdanig, at Han vælter Stenene bort, at Han bærer dig over Afgrundene, og, naar du seer tilbage, da forundres du over, at du kom over dem! — Du staaer midt i Livets Strid, Fjenderne myldre omkring dig og indeni dig, og du er nærved at forsage — kald paa Jesum i Troen, og Fjenderne skal flye for Hans Vælde, Han skal adlyde dit Kald, og, før du aner det, skal Seiren være vunden! — Og naar du ligger paa dit Dødsleie, og Synerne forvilde sig, det er dig, som om Døren til Afgrunden er aabnet for dig, og du famler efter at gribe Nøglen til Paradiisdøren, som synes dig lukket, men du kan ikke finde denne Nøgle og du forfærdes — kald paa Jesum i Troen, Han skal strax være dig „underdanig", og Hans Haand er stærk, Han har den rette „Davidsnøgle, og Han skal lukke op for dig, saa Ingen mere lukker i". See, saaledes vil Han være dig „underdanig" i Liv og Død, indvortes og udvortes, og dit Huus og dit Hjerte skal være det Nazareth, hvor Han ydmyg og kjærlig daglig gaaer dig tilhaande med Smaat og Stort. O, du dyrebare Frelser! kan jeg fatte, kan jeg forstaae din ubegribelige Kjærlighed og Admyghed imod mig arme Synder? Nei, nei, ikke i en Evighed kan jeg det, men jeg kan troe det, jeg kan fornemme det, og jeg vil være salig i denne Erfaring! —

See, mine Venner! naar vi saa ikke mere slippe vor Jesum, naar vi saaledes som Maria „bevare Hans Ord i vort Hjerter" og forlystes derved, selv om vi ikke strax „forstaae" deres dybe Mening, — saa skal Han ikke mere komme bort fra os, da skal Han i os „forfremmes i Viisdom, Alder og Naade hos Gud og Menneskene". Og mens Han voxer i vort Hjerter, voxe ogsaa vi i den himmelske „Viisdom", til „Mands Modenhed", til „Christi Fyldes voxne Alder" og i „Naade", Naade hos Gud, idet vi daglig komme Ham nærmere, Naade hos Menneskene, idet vi mere og mere vinde Seier over Menneskehjernerne og „bringe de daarlige Menneskers Vankundighed til at tie". Dertil hjælpe Gud Fader formedelst Jesum Christum ved sin gode Helligaand!

Amen, i Jesu Navn Amen! —

Kilde

Birkedal, Vilhelm: Synd og Naade: En Postille, s. 121-136. 5. opl. Forlagt af den Miloske Boghandel. Odense. 1869. Digitaliseret: Det Kgl. Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. søndag efter helligtrekonger, Første tekstrække, Grundtvigianisme, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/vilhelm-birkedals-praediken-1-sondag-efter-helligtrekonger>